

*„Könyörtelen western,
amelyben mindenesztül a nők dominálnak.”
– New York Times –*

KÖKEMÉNY NŐK

*fine
selection*

MELISSA LENHARDT

MELISSA LENHARDT

KŐKEMÉNY NŐK

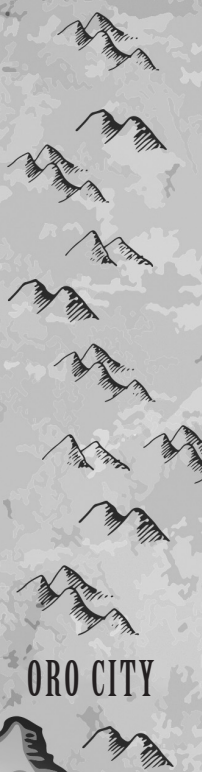
Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2022

*Jennynek, akinek a támogatása és bátorítása nélkül
ez a könyv soha, de soha nem született volna meg.*

✠ ERETNEKSÉG RANCH

✠ TIMBERLINE

ORO CITY

COLORADO
1877.

FORT COLLINS

POUDRE RIVER RANCH

BLACK HAWK

GOLDEN

DENVER

BRECKENRIDGE

COLORADO CITY

MARSHALL-HAGÓ

CAÑON CITY

„A férfiak hűségesen feljegyezték az emberi faj rájuk eső felének minden hőstettét, most pedig az kell legyen a kötelességünk, egy-szersmind örömünk, hogy a nők lejegyezzék a jövő nemzedékek számára a másik fél hőstetteit.”

– SUSAN B. ANTHONY,
amerikai feminista, polgárjogi aktivista

Bevezetés

DR. STEPHANIE BAILEY

A NYUGAT-AMERIKAI TÖRTÉNETTUDOMÁNY PROFESSZORA
COLORADO EGYETEM, BOULDERI CAMPUS

EZ A TÖRTÉNET IS, MINT OLY SOK MÁSIK, EGY PADLÁSON KEZDŐDIK. Történészként egy dolgot megtanultam: a történeteket, különösen az elfeledettek történeteit, ritkán lehet egyenesen végiggombolyítani. Csodálatos lenne, ha egy elhunyt, kedves idős rokon házának a kiürítése során a több évtizednyi emlék átvizsgálásának hatalmas feladatával megbízott, kedvetlen örökös felfedezne egy időrendben összekötött levelekből, naplókból és újságcikkekből álló kincsesbányát, ahol a leveleknek mind az elküldött, mind az érkezett változata fennmaradt, hogy teljesen tisztán kiolvasható legyen belőlük a történet. Ez ritkán esik meg, a legtöbbször azért, mert az örökösök vagy nem értik meg a kifakult piros szalaggal összekötött, törékeny levélkötegnek a fontosságát, vagy nem érdekli őket. Lehet, hogy azzal a szándékkal tartják meg a leveleket, hogy egyszer elolvassák őket, de aztán a fiók mélyére dugják, ahol majd a következő generáció fedezi fel, és csodálkozik, vajon kinek a halvány irkafirkája tölti meg egyre-másra a száraz, kirepedezett bőű napló lapjait. Vagy ami még gyakrabban fordul elő, kidobják ezeket, és egy újabb személy vész el a történelem számára.

Olyan történészként, aki az amerikai történelem nőalakjaira összpontosít, széles, történelemkedvelőkből álló baráti és munkatársi hálózattal rendelkezem, akik látják, mint csúszik ki a kezünkből a történelem,

miközben a társadalmunk egyre gyorsabban távolodik az örökségünk-től, és egyre mélyebben merül bele a digitális korba. Ezek az ingatlan-ügynökök, régiségkereskedők, amatőr történészek, gyűjtők és könyvtárosok hozzám hasonlóan szeretnék, ha a történelmünk megmaradna az utókornak. Amikor rábukkannak valamire, ami számomra különösen érdekes lehet, felhívnak, vagy néha váratlan küldemény érkezik a címemre. Ez utóbbi módon került a birtokomba a *Margaret Parker; avagy Szentek és törvényen kívüliek: egy vadnyugati történet*.

Egy barátnőm, akinek gyengéi az antik könyvek, az első kiadások és az ismeretlen irodalmi művek, a texasi Round Top régiségvásáron buk-
kant rá erre az olcsó ponyvára. Az antikvárius azt mondta neki, hogy egy galvestoni kúria padlásán találták, amikor panzióvá alakították át az épületet. A barátnőm abban a pillanatban, amikor meglátta, tudta, hogy mi az, és mekkora értékkel bírhat annak ellenére, hogy csak egy töredéke volt a teljes történetnek. Százötven dollárt fizetett a törede-ző, megsárgult oldalakért, amelyeken helyenként már olvashatatlanná halványult a nyomat. Amikor hazaért, és végzett egy kis kutatást, rájött, hogy a könyvet kiadó úriember korábban maga is ponyvaregényíró volt, aki azzal szerezte a vagyonát, hogy írt egy valós események ihlet-te, véres vadnyugati regényt. Magára a *Szentek és törvényen kívüliek* című könyvre a barátnőm nem talált semmilyen utalást az interneten. Arra az esetre, ha véletlenül ez is valós eseményeken alapulna, máso-latot készített az oldalakról, amiket elküldött nekem.

Az efféle „filléres ponyvák”, más néven filléres rémregények, füzetes ponyvák, kolportázs- vagy gyorsregények igen népszerűek voltak a vik-toriánus Angliában, fénykorukat az 1860-as és 1870-es években élték. Ezek a gótikus regényekhez visszavezethető gyökerű, szenzációhajhász sorozatok szokatlan helyeken játszódó történeteket kínáltak kalandról, gonoszságról, rémségekről és romantikáról. Olcsó papírra nyomtatták és darabonként egy pennyért árulták őket, nem úgy készültek, hogy tartósak legyenek, ezért is maradt fenn ilyen kevés példány. Ez a bizo-nyos szóban forgó ponyva 1890-ben jelent meg, a filléres rémregények fénykorának legvégén, és az Egyesült Államokban adták ki, ahol soha nem mutatkozott az idegenszerű történetek iránt a brit viktoriánusoké-hoz fogható étvágy.

Elovestam a hiányos ponyvát, és szinte azonnal elvettem, mint teljes kitalációt. A *Szentek és törvényen kívüliek* egy fiatal, Coloradót keresztülutazó kalandornő története, aki belekeveredik egy postakocsirablásba. A rablók őt is magukkal viszik, minden különösebb ok nélkül, leszámítva azt, hogy az írónak szüksége volt egy emberrablásra az első néhány oldalon, és a hősnőnk hamarosan rájön, hogy magukat férfinak álcázó nőkről van szó. A kalandornő csatlakozik a bandához, és a fennmaradt öt fejezet során a banda tagjait valamiféle vadnyugati Robin Hoodokként ábrázolják, mesteri szélhámosokként, szeretőként, és végezetül az apokalipszis bosszúálló lovasaiként. Szórakoztató volt, és vágytam volna elolvasni a teljes történetet, de sem az, sem a karakterek nem hasonlítottak semmiben egyetlen történelmi alakra sem, akivel a vadnyugattal kapcsolatos tanulmányaim során találkoztam. A ponyvát elraktam, továbbléptem, és elfelejtettem.

Csak öt évvel később bukkantam rá egy értekezésre Opal Steele Driscollról, egy prostituáltról, aki előbb bányászfeleség lett, majd pedig társasági hölgy, és mintegy mellékesen említésre került, hogy harmonikázott. Ez egy olyan szokatlan szeszély volt, hogy eszembe juttatta az évekkel korábban kapott filléres ponyvát. Elővettem, és felfedeztem, hogy valóban szerepelt benne egy harmonikán játszó prostituált. Az értekezés szerint Opal Steele Driscoll azt bizonygatta, hogy egykor a Spooner-banda tagja volt, de mivel megrögzött hazudozó hírében állt, az állításait nem vették komolyan.

Őn most azt gondolhatja, hogy ez egy nagyon halvány kapcsolat, és igaza is van. De az ötlet, hogy ez a fiktív női banda talán a valóságon alapul, szilárdan elültette magát a képzeletemben, és nincs olyan valamirevaló, történelmi nőalakokat kutató történész, aki figyelmen kívül hagyna egy ilyen lehetőséget. Már kevesebből is fény derült nagyszerű históriákra. Elküldtem a hírt a történésztársaimnak, hogy tartsák nyitva a szemüket mindenre, ami nőnemű törvényen kívüliek egy csoportjával kapcsolatos, és úgy döntöttem, hogy a keresést a filléres ponyva címadó törvényen kívülijével kezdem. A Margaret Parker túlságosan is átlagos név volt egy ilyen bizarr kalandregény hősnőjéhez. Az 1870-es és az 1880-as népszámlálási adatokban nem találtam semmi passzolót, de ez nem meglepő. A kivándorlás folyamatos volt, és Margaret Parker

nyugodtan élhetett úgy kilenc évig Coloradóban, hogy nem került bele a népszámlálásba, ezért aztán az újságokra fordítottam a figyelmem, ahol rábukkantam a gyászjelentésére.

Az ezt követő öt év részleteiről nem ejtek szót (a szerkesztőm szerint ez senkit sem érdekel, az emberek a történetet akarják elolvasni). A kutatás időbe telik, és ha nem egy főprojektről van szó, akkor még tovább tart. Tíz év telt el azóta, hogy megkaptam a váratlan csomagot a barátnőmtől, és azt hiszem, végre összeállt Margaret Parker, Hattie LaCour és a bandájuk története egy napló, egy szóban elmesélt történet, egy nyomozói esetfeljegyzés, korabeli újsághírek, táviratok, valamint egyes városokról, prostituáltakról és a női választójogi mozgalomról szóló specifikus történetek révén. Megjegyzendő továbbá, hogy bár a napló, az esetfeljegyzés és a szóbeli történet eléggé hasonlít egymásra, hogy tudjuk belőle, három nő is átélt egyidőben ugyanolyan eseményeket, a „hivatalos” források egészen más történetet beszélnek el. Az már önön, az olvasón múlik, hogy eldöntse, melyik a valószínűbb: *hogy a három nő által hatvan év különbséggel elmesélt három egybevágó történet csupán megdöbbenően hasonló kitaláció, vagy az akkori újságok nem írtak igazat.* Az egész vállalkozás olyan módon nyitotta fel a szememet, amire sosem számítottam, és örökké hálás leszek a barátnőmnek, aki meglátott egy vadnyugatról szóló, töredezett antik ponyvát, és rám gondolt.

Margaret Parker és Hattie LaCour egykor valóban éltek, léteztek, és csodálatosak voltak.

*Dr. Stephanie Bailey
Colorado Egyetem
2017. december 15.*

ELSŐ RÉSZ

HATTIE LACOUR
LEGENDÁJA

1.

A WPA¹ rabszolga-beszámolóinak gyűjteménye

Második interjú Henrietta Leével, készítette Grace Williams

1936. szeptember 5., szombat

HENRIETTA LEE egy kilencvenkét éves egykori rabszolga New Orleansból. Júliusban interjút készített vele Gerald Coleman, akinek mesélt a rabszolgaságban eltöltött életéről, a Buffalo-katonák ezredében magát férfinak álcázva végzett szolgálatáról és arról, hogy lebukott, és le-szerelték. Miután befejezte a tömör beszámolót, Coleman interjúja végét is ért. Én írtam át a jegyzeteit, és szöveget ütött a fejembe a hölgy búcsúkommentje: „A történet innét lesz egyre érdekesebb.” Eluralkodott rajtam a kíváncsiság, és visszatértem hozzá, hogy befejezzem a történetét. Az alábbiakban szóról szóra szerepel a Mrs. Leével készített számos interjúm átirata. – *Grace Williams*

Nem számítottam arra, hogy bárki is visszajön velem beszélni. Az volt a benyomásom, hogy Mr. Coleman bármi mást szívesebben csinált volna, mint hogy egy öreg rabszolgával beszélgessem. Ó, bizonyosra veszem én,

¹ Work Projects Administration, a New Deal politikai irányvonal alatt létrehozott szervezet, amely sok millió álláskeresőt alkalmazott közszolgálati munkák elvégzésére.

hogy Mr. Coleman nagyon elfoglalt ember! Manapság mindenki elfoglalt, autót vezet, kivilágos kivirradtig szórakozik. Senki sem tudja már, hogyan kell csendben ülni egymagában. Ha éppen nem mennek sehova, akkor rádiót hallgatnak. Rengeteg a lárma manapság. Hiányzik a hegyek csendje, azt mondhatom magának.

A hadsereg utáni életemre kíváncsi, mi? A projekt miatt? Ugyan, kislányom, egy mérföldről és bekötött szemmel is kiszúrom a hazugokat! Valamit kihoz majd ebből az egészből. Forгатókönyvíró, mi?

Lee asszony hosszasan nevet, olyan hosszán, hogy könnyek kezdenek el folyni a ráncos arcán.

Nem, nem! Dehogynem magán nevetek. Ennek az egésznek az átkozott tökéletességén. Hatvan év elteltével megint ott tartok, ahol 1877-ben voltam.

A nevetése elhal.

Azt leszámítva, hogy most egyedül vagyok.

Tudja, vicces ez, a kilencvenkét évemből huszonegy évig voltam rabszolga, ami, ha belegondol, alig egy kis idő. De mégis mindig mindenki csak erről akar beszélni. Mintha az azóta eltelt hetvenegy évben nem is léteztem volna. Mit gondol, miért van ez? Változnak az idők, és emlékezni akarnak? De miért akarnak emlékezni? Hogy jobbat tegyék a jövőt, vagy hogy emlékeztessék magukat a régi szép időkre? Mindig lehet valami rosszabbul. Minden alkalommal, miután egy kis előrelépés történik, a dolgok rosszabbra fordulnak. Egy lépés előre, egy tucat lépés hátra.

Köztünk legyen szólván, a legtöbb dolog, amit Colemannek mondtam, hazugság volt. Amit hallani akart, és ahogy hallani akarta, lányom. Ha azt meséltem volna el, ami valójában megtörtént velem? A veréseket? A gazda éjfél-látogatásait? A pokolba is, nem hitt volna nekem! Csak csupa jóindulatú gazdáról és kedves-nyájas úrnőről akart hallani, boldog rabszolgákkal, akik mosolyogva szedik a gyapotot, szóval ezt meséltem neki. Pedig soha életemben nem szedtem gyapotot. Maga tényleg azt hiszi, hogy a kormány őszinte nyilvántartást fog vezetni arról, mit csináltak velünk? Csakis mirajtunk, feketéken áll, hogy a történelmünket szóban továbbadva megőrizzük magunk között. Mi nem fogjuk elfelejteni, és talán egy nap elmondjuk majd a valódi történetünket.

Áh, nem, ez is el fog veszni, mint ahogy annyi más történet elveszett. Vagy megváltoztatják. Mert a fehér emberek írják a történelmet, gyermekem. Nem mutatják ők meg magukat sehogy másképpen, csakis hősies fényben. Úgy biza. Maga is tudja jól, hogy amit mondok, az így igaz. Ha az igazságot akarja, én megadom magának az igazságot, Grace Williams!

Ismertem egyszer egy Grace-t. Még Coloradóban. Hogy kedveltem-e? Néha igen. Maga mindig mindenkit kedvel? A férjét igen? Gyermekeim, maga egy hazug. De ne aggódjék, minden, amit én elmondok magának, az szentigaz lesz. Hallott már a Parker-bandáról? Nem is gondoltam. A Spooner-bandáról? *Eh*, az az átkozott film! Egy árva igaz szó sem akadt benne, habár Gary Cooper eléggé hasonlít rája. Jed jóképű volt, és ezt tudta is. Csak ránézett egy nőre, és a nő máris ledobta a bugyiját. No nem én, nem! Nem nekem volt viszonyom vele. Az Gareth volt. Margaret Parker, ez volt a keresztségben kapott neve. Egy brit úrihölgy, egy hercegné! Neki volt a legbájosabb akcentusa mind közül, akit valaha ismertem, bár a legtöbbször megpróbálta elrejtteni. Nem akadt sok brit hölgy a Nyugaton, még kevesebb brit banditahölgy. Igen, banditát mondtam. *A törvényen kívüli* talán jobb szó lenne. Ne aggódjon, lassan már a tárgynál tartok. Végig fog hallgatni, vagy kérdezősködik közben? Gondoltam.

Ami Garethet és Spoonert illeti, nem tudom, mikor kezdtek viszonyt egymással ő meg Jed, hogy még Gareth férje halála előtt vagy utána történt-e. De nem sokkal lehetett utána, azt tudom. Jed és a bandája a mi ranchunkat használta rejtékhelyként, amikor elvégeztek egy melót. Először a Poudre folyónál levő ranchot, aztán a Hole-ban lévő, amit Eretnekség Ranchnak neveztünk el, miután Thomas meghalt, Gareth földjét pedig ellopta az ezredes.

Hogy Margaret Parkernek dolgoztam-e? A pokolba is, dehogy! Barátok voltunk. Gondolom, a sors akarta úgy, hogy 1869-ben az ő istállójában bújtam el. Éppen szökésben voltam, tudja. Miután a hadsereg lebuktatott nőként, nem igazán álcázhattam magamat többé férfinak, hogy beálljak valahova máshova. Ez egyébként akkoriban sokszor előfordult. De én négerként csak néhány ezredbe mehettem. Amúgy sem nagyon szerettem magamat férfinak tettetni. Habár olyan szabadságot élvezhettem általa, ami a nőknek nem adatott meg, de a ruhák nem változtathatták

meg a bőröm színét. Kedveltem azokat az embereket, akikkel együtt szolgáltam, és ők is engem. Így aztán markotányosnő lettem. Mosónőknek neveztek minket. Ez eléggé azt jelenti, aminek hangzik, de közülünk sokan más módon is kiszolgáltuk a férfiakat

Egy ideig jól éltem ezen a módon. Amíg aztán egy fehér tróger egy éjjel nem tudta felhúzni a kakasát, és úgy nem döntött, hogy ez az én hibám. Nem voltam apró termetű nő, nem úgy, mint most, de ő olyan drabálisan nagy volt, mint valami bika. Nem sok esélyem volt ellene. Odakötözte a kezemet a sátor középső oszlopához, levette az övét, és jól felhasogatta vele a hátamat. Gondolom, a régi időkre emlékeztettem. Ezután már nem volt problémája a szerszámával. Véres rongyként hagyott hátra, odakötözve az oszloprúdhhoz. Jól van, Mrs. Williams? Vagy ez túl sok magának?

Beletelt pár hétbe, mire felgyógyultam. A többi mosónő gondoskodott rólam. Főleg egy Sue nevű nő. Ő néhány évvel korábban elvesztette a húgát valamiféle erőszakosság következtében, azt ugyan soha nem mondta el, mi vagy hogyan történt, de gyanítom, hogy egy férfi tehetett. Mi ketten alapjában nem jöttünk ki jól egymással. Túl sok üzletet vettem el tőle. De ő mindent félretett, hogy segítsen jobban lennem. A nők már csak ilyenek, tudja. Gondoskodnak egymásról, amikor rosszszul mennek a dolgok. A rendes nők legalábbis így tesznek.

Amikor már képes voltam járni, és nem szivárgott folyton a szemem, bosszút álltam. Sue tudta, mire készülök. Soha egy szót sem beszélünk róla, de egy reggelen találtam egy nagy Bowie-kést a párnám alá rejtve. Tudja, mi az a Bowie-kés? Jim Bowie-ról nevezték el, az Alamo hősről. Jó nagy kés, a pengéje nagyjából ilyesmi hosszú. Ez a bizonyos darab nem volt valami szép látvány. A sárga csontnyelét bőrszinórral tekerték körbe, tudja, hogy fogást adjanak neki. Utána aztán ki kellett cserélni a zsinórt. Átázta a vér. A fenébe is, igen, megöltem egy fehér embert! Elvágтам a torkát. Eléggé mocskos dolog. Soha többé nem öltem így. Mit gondol, Mr. Coleman mit csinált volna, ha ezt elmesélem neki?

Nevet.

Elloptam a fickó kabátját és a lovát, és úgy vágtattam vele, mint az ördög maga. Kidöglestettem a lovat. Ez még azelőtt volt, hogy tudtam volna, hogyan kell egy lovat úgy kezelni, hogy mérföldeken át bírja.

Utána gyalogoltam. Elbújtam a hegyek lábánál néhány napig, bogyókat ettem és a folyókból ittam. A férfi, akit megöltem, csak egy közlegény volt, de azzal számoltam, hogy utánam jönnek, nyilvánvaló okokból. Hiszen ha hagynák, hogy csak egyetlen nigger megússza...

Ősz volt, és az éjszakák egyre hidegebbek lettek. Túl hideg volt ahhoz, hogy annak a szemétládának az elcsórt kabátja sokat segítsen. Nem kockáztathattam meg a tűzrakást, hiába volt zsírkövem, amivel meggyújthattam volna. Egyik éjjel rábukkantam erre a lovas ranchra, hátul egy nagy istállóval. Belopóztam, és az egyik lóállásban aludtam. A ló nem nagyon bánta. De én mindig is jól kijöttem az állatokkal. Igaz, nem annyira, mint Gareth és Jehu, de azért megálltam a helyem.

No, mindegy. Megígértem magamnak, hogy még pirkadás előtt felkelek, talán ellopok egy csirkét, és máris indulok tovább. Nem... ez az eszembe sem jutott, ha az igazat akarja tudni. A lótolvajok alig egy fokkal jobbak, mint azok a niggerek, akik fehér embert öltek. Tudja, én soha nem féltam a haláltól. Most sem félek. Az utána jövő az, ami mindig megrémített. Nem, a pokol nem aggaszt. Megbántam a bűneimet, megmosakodtam a Bárány vérében. Gondolom, Szent Péter viszonylag könnyen beenged majd odafent. Nem, hanem ami *azután* jön. Amikor a lelkem már eltávozott, de a testem még mindig ott van. Láttam, mit tesznek a fekete testekkel, még ma is. És maga? Szóval akkor nem ostonba. Jól van, jól. Az elméje az, ami életben tartja, és távol a bajtól. Emlékezzék erre!

Isten bocsássa meg, de volt valami abban az istállóban. Valami vigasztaló. A széna- és a lószag. Meg a trágya. A melegség. Másnap reggel egy fiatal, simaképű fiú ébresztett föl. Legalábbis annak hittem. Nem kiabált, nem sikoltozott, nem futott a házhoz, hogy hívja a gazdáját. Azaz Garethet és a férjét, Thomast, mint aztán kiderült. Észrevette a ruhám elején a megszáradt vért, és megkérdezte, hogy megsérültem-e. Kicsempészett nekem valami ételt a házból, egy kis whiskyt és egy tiszta ruhát. Aztán jött a seriff. A fiú elrejtett engem egy szénakazalban.

Hogy megtalált-e a seriff? Hisz itt vagyok, nem? Gareth azonban megtalált. Ránézett a tiszta ruhára, amit viseltem, és ami az övé volt, aztán a szemembe nézett. Gyönyörű szeme volt Garethnek. Jégkék. Sötét haja. Inkább jóvágású volt, mint szép, lóarcú, az igazat megvallva, de volt

benne valami, ami vonzotta az embereket. Tudta, hogy ki vagyok. Nem mászkálhatott sok idegen néger nő a Cache la Poudre környéki hegyek lábánál.

– Megölted a fickót? – kérdezte tőlem.

– Igen, asszonyom.

– Miért?

– Elvette a méltóságomat.

Erre bólintott egyet, és azt mondta, hogy menjek be a házba.

Kezdetől fogva tisztelettel, egyenrangú félként bánt velem. Nem parancsolgatott nekem. Mindig csak kérem és köszönöm hagyta el a száját, és kikérte a véleményemet. Kezdetben nem bíztam benne. Leszámítva Sue-t az ismeretségünk végén, nem voltam hozzászokva a kedvességhez egy fehér nőtől. Biztosra vettem, hogy Gareth majd leleplezi magát, hogy idővel olyan lesz, mint mindenki más. De ez soha nem történt meg.

Szerettem azt a nőt, tényleg szerettem. Olyan volt nekem, mintha a testvérem lett volna. Úgy is veszekedtünk, mint a testvérek. De amikor arra került a sor, vigyáztunk egymásra. Mindannyian. De Margaret... Nagyon hiányzik az a nő. Az élete túl rövidre sikerült, és ez tény.

1877 októbere. Az a nyár előtte... Nem is tudom. Talán nem kéne elmondanom magának. Úgysem fog hinni nekem. Senki sem hisz, és nincs is már senki, aki megerősítené, amit mondok. Maga is visszamegy majd az írói projektjük irodájába, és ott egy őrült nénikéről fog anekdotázni, aki azt állítja, hogy törvényen kívüli volt. Azok ott meg majd leírnak engem, mint egy szenilis vénasszonyt. Látja, tényleg lehet, hogy ez az utolsó esély, hogy a történetünket elmeséljék. Grace megpróbálta, de a legtöbb, amit össze sikerült hoznia, egy filléres ponyva volt, ami nem sokban hasonlított az igazsághoz. Dorcas Connolly soha egy szót sem ejtett el az egészről. Ó, hogyne! Odafigyeltem ám rá az évek során! Az a harmonikás szajha, Opal soha nem került a törvényen kívüliség közelébe sem, de annyi hazugságot mesélt a hőstetteiről, hogy senki egy szót sem hisz el egy akkoriban élt nőnek, ha az nem követi azokat a hazugságokat, amik mellett mindannyian letették a voksot. Milyen hazugságokat? A pokolba is, kislány, például bármit, amit a filmvásznon láthat! Bármit, amit olvas, bármit, amit hall. A Nyugat története egy hatalmas hazugság, amit mítosznak hívnak, mert így jobban hangzik. A legnagyobb

hazugság az, hogy a telepesedés a férfiak műve. Persze, a nők létszámhát-
rányban voltak, de ott voltunk. A pokolba is, nem tudták volna a Nyu-
gatot nők nélkül benépesíteni, de hát kapunk mi bármi elismerést? Vol-
tunk mi valaha is a történet hősei? A pokolba is, nem! Pláne egy fekete
nő? Nagy frászt!

Szóval, láthatja, mért habozom. Ez nem egy rövidke történet, és nem
fogom tudni az egészet egy nap alatt elmesélni. De ha hajlandó alkal-
mazkodni egy öregasszonyhoz, türelmesnek lenni, amikor túl fáradt le-
szek ahhoz, hogy folytassam, és tényleg meghallgatni, akkor elmondom
a történetemet. Hajlandó erre? Akkor rendben van. De egy dolgot meg
kell ígérnie: ne adja tovább ezt a történetet senkinek, amíg meg nem
halok. Hát, igazán kedves magától, hogy ezt mondja, de kilencvenkét
éves vagyok, már amennyire tudom, és elfáradtam, Grace Williams. Na-
gyon elfáradtam. Már nem tart sokáig, és én készen állok. Készen bi-
zony, gyermekem! Persze, ma még egy kicsit tudok beszélni, ha újrátöl-
ti a teásbögrémet. A konyha egyenesen hátul van. Ha már ott van, hoz-
zon magának is!

Köszönöm! Nincs is jobb egy bögre teánál a tornácon, nem igaz?

Lee asszony szünetet tart egy hosszú pillanatig, összeszedi a gondolatait.

Nem mesélhetek addig 1877 nyaráról, amíg el nem mondom, ho-
gyan jutottunk odáig, milyen utat járt be az életünk, hogy törvényen kí-
vüliek lettünk. Az egész néhány évvel korábban kezdődött, amikor Tho-
mas meghalt tüdővészben. Ez 1872 januárjában történt. A dolgok egy
ideig még rendben mentek. Én, Gareth és Jehu vezettük a ranchot. Volt
egy kis kínai szakácsnőnk is, Julie. Egyike volt azoknak a nőknek, akik
eljutottak hozzánk, dolgoztak nálunk egy ideig, aztán továbbálltak. És
persze addigra Joan és Stella is ott voltak, mire Thomas meghalt.

Volt egy szomszédunk, egy gazdag fickó, Louis Connolly ezredesnek
hívták. Thomas halála után az ezredes először nagyon segítőkésznek mu-
tatkozott.

Az övé szarvasmarhafarm volt, mi vadlovakat törtünk be és adtunk el.
Gareth nagyon értett a lovakhoz, azt mondhatom. Azonnal le tudta nyug-
tatni őket. Az nem is tudatosult benne, hogy jobb ebben, mint Thomas,
amíg a férje nem lett ágyhoz kötött beteg. Egyáltalán nem jelentettünk
semmiféle konkurenciát Connolly számára, valójában mi láttuk el őt

lovakkal, és mint mondtam, nagyon segítőkésznek mutatkozott. Pedig hát valójában csak megteremtette az alapjait annak, hogy kivásárolhas-
sa Garetet a birtokából, amikor majd a ranch vezetése túl soknak bizo-
nyul a kis hölgy számára. Ez azonban nem következett be. Remekül el-
boldogultunk.

Körülbelül hat hónappal Thomas halála után Gareth megvette az ő és
Connolly birtoka között fekvő háromezernegyven holdat egy özvegy-
asszonytól, akinek a férjét fejbe rúgta az öszvére. Ezzel majdnem hét-
száz hektárnyi elsőrangú folyó menti területet birtokoltunk. Connollyt
ez kegyetlenül felbosszantotta. Ő is tett ajánlatot a földre, de az özvegy
férje megeskette az asszonyt, hogy nem adja el „annak a rohadék Con-
nollynak”. Az özvegy elmondta Garethnek, hogy mennyi az ajánlat, és
megkérte, hogy egy dollárral ajánljon többet nála. Így őszintén állíthat-
ták, hogy Gareth többet fizetett érte. Az ezredes megtudta, hogy mi volt
az eladási ár, és felbőszült. Mi erről csak később szereztünk tudomást. Az
egész dolog azon múlt, hogy az ezredes gyűlölte, hogy egy nő legyőzte,
de azt hiszem, egy része csodálta Gareth ravaszságát. Ezért próbálta meg
először feleségül venni. Gareth fiatal volt, teli tűzzel, úgy biza, és jó sok
ésszel. A férfiak és jó néhány nő is könnyen a bűvkörébe került, az ezre-
des sem volt ezzel másképp.

Egyik este ájtott a ranchra alaposan kiritttyentve magát, és én ponton-
san tudtam, merről fúj a szél. Gareth is tudta. Látnia kellett volna, hogy
megdermedt, amikor Connolly belépett az ajtón azzal a nagy csokor
vadvirággal a kezében. Ez a vénember, aki jó húsz évvel öregebb volt Ga-
retnél, de harminccal vagy még többel idősebbnek tűnt a cserzett arcá-
val és az ezüstös hajával. Szép, dús haja volt, azt azért meg kell hagyni
neki. A nővérek és én átmentünk a másik szobába, amíg a férfi megkérte
Gareth kezét, de azt elhiheti, hogy hallgatóztunk. Nem volt rossz lányké-
rés, a legtöbb nő hízelgőnek találta volna, és megragadta volna a lehető-
séget. Nem úgy Gareth! Viszont azt mondta neki, hogy időre van szüksége
átgondolni a dolgot.

Egész éjjel fent maradtunk, ő meg én, és erről beszélgettünk. A ran-
chok egy vállalkozásba való egyesítésének volt némi értelme. Ahogy
mondtam, kiegészítették egymást. De mindketten tudtuk, hogy amint

Garet igent mond Connollynak, feladja a ranch irányítását. Azt nem lehetett megmondani, hogy mi lett volna velünk, többiekkel, de azt átkozottul biztosan tudtuk, hogy minket nem költöztettek volna át a nagy házba. Ez volt az, ami eldöntötte Gareth számára a kérdést, az afeletti aggodalom, hogy mi lesz velünk, és hová mennének majd ezután azok a nők, akik egy biztonságos helyet keresve jöttek hozzánk, ahol ott is maradhatnak. Kizárt, hogy az ezredes vagy Dorcas belement volna abba, hogy a házuk egy rakás szajhának és szökött feleségnek a rehabilitációs otthonává váljon.

Garet nem akart újraraházasodni. Miért tette volna, amikor ott volt neki Spooner, aki időnként kielégítette? Tudja, Gareth megízlelte a szabadságot. Hogy milyen érzés a saját maga főnökének lenni, hogy képes volt a ranchot igazgatni anélkül, hogy úgy kellett volna tennie, mintha a siker mind csakis a férjének lett volna köszönhető. Melyik épeszű nő adná ezt fel? Főleg, hogy ott volt neki Jehu, én és a nővérek is segítségként? Ha a dolgok másképp alakulnak, azt hiszem, Gareth saját üzleti birodalmat épített volna fel.

Akárhogy is, végül nagyon udvariasan visszautasította Connollyt. Tudta, hogy szüksége van az ezredes segítségére – igen befolyásos ember volt azon a környéken –, ha fenn akarunk maradni a vízen, és hogy elég egy jó szó az ezredestől, és a bankok hajlani fognak rá.

Garet kedves teremtés volt. A legjobbak közé tartozott. Hogyan más-hogy lehetne magyarázni azt, hogy mindannyiunkat befogadott és csatlátagként kezelt? Mint egyenrangúakat. Ez volt a különbség! Az ezredes nem látott senkit magával egyenrangúnak, csak olyan embereket látott, akiket uralni és irányítani lehet. Azt hiszem, ez volt Gareth nagy hibája, hogy mindig a legjobbat akarta látni az emberekben. Nem vette észre, hogy az ezredes mennyire hiú, hogy nem fogja megbocsátani neki az elutasítást. Lefogadom, hogy a húga, Dorcas uszította fel, amiért Gareth merészelte visszautasítani. Gareth mindig is kedvelte Dorcast, de én átlátam rajta. A pokolba is, hiszen úgy bánt velem, mint egy rabszolgával! Szemtől szembe *niggernek* nevezett.

Miután Gareth visszautasította a házassági ajánlatát, Connolly a következő ajánlatot a ranchra tette, ami körülbelül a fele volt a birtok

értékének. Amikor Gareth elmondta Jednek Connolly ajánlatát, a férfi ki-nevette, és azt mondta neki, hogy jobb fogásra tehetne szert, ha kirabolja Connolly denveri bankját.

Elhiheti nekem, hogy Gareth ezt elraktározta az emlékezetében. Nem álltunk teljesen a csőd szélén, de a nadrágszíjat szűkre kellett húzni. Gareth a megtakarításai nagy részét az özvegy földjére költötte, és több lovat tartott vissza tenyésztésre, mint általában, így az eladásaink elég alacsony bevételt jelentettek, és majdnem az egész elment egy Thomas által két évvel azelőtt felvett hitel törlesztésére. Gareth bízott abban, hogy a következő évben jó ménest fogunk összehozni, és amikor a bankárok meglátják majd a teljes évre vonatkozó számokat az ő vezetése alatt, jó befektetésnek fogják tartani.

Jehu visszatért a teherfuvarozáshoz, hogy pénzt hozzon, Spooner pedig elment, utálta ugyanis a hideget, és nem bírta elviselni a coloradói teleket. Mielőtt elment, Jed kisegített minket egy kicsit, de az utolsó bevetésük óta eltelt már egy jó darab idő, és nem igazán volt elárasztva pénzzel. Gareth amúgy sem akarta a jótékonykodását. Azt mondta, hogy ha most elfogadja a pénzét, amikor nem lovak vásárlására vagy a banda két munka közötti elszállásolására adja, attól úgy érezné magát, mint egy kurva, aki pénzt kap egy kuncsafttól.

Túléltük a telet. Minden Jehu fuvarozó tevékenységén meg Stella és Joan ételtartósító tehetségén múlt. A következő júniusban, '73-ban, összetereltünk egy második ménesre való lovat. Az egész nyarat a betörésükkel töltöttük. Istenem, Gareth micsoda elképesztő munkát végzett! Naponta betört két lovat, néha hármat is. Eltörte a karját, amikor az egyik ledobta. A doktor gipszet tett rá, és amint elhajtott tőlünk, Gareth újból felült ugyanarra a lóra.

Egyes estéken elaludt a vacsoraasztalnál. Mindannyian keményen dolgoztunk, ne értsen félre. Én gondoztam az összes háztáji jószágot, és segítettem a lovaknál is. A nővérek ültették be a kertet, és viselték a gondját a háznak. Jehu a lovakkal segített Garethnek, de ő el-elment fuvarozni. Ez a kis állandó jövedelem nagy segítséget jelentett. De Gareth majdnem megölte magát a munkával.

A nehézségek és a félelem ellenére, ami ott lebegett minden felett, bármit csináltunk is, azt a nyarat életem egyik legjobb nyarának tartom.

Boldogok voltunk. Nagy reményeket dédelgettünk, azt elárulhatom. Ez volt a legjobb ménes, amit valaha összehoztunk. A legjobb kancák közül tízet tartottunk vissza tenyésztésre, így összesen huszonöt tenyész-kancánk volt, és a csődörünk befedezte őket. Végül el akartunk jutni odáig, hogy tenyészfarm legyünk, nem pedig csak olyan, ahol befogják a musztángokat. Arra számítottunk, hogy azoknak a lovaknak az eladásából származó pénzből majd átvészeljük a következő telet, és még marad egy kis félretennivalónk is.

Jól vagyok. Nem látott még soha síró öregasszonyt? Már régóta nem gondoltam erre az egészre. Nem bírtam, érti? Túl tökéletes volt az a nyár. Belegondolva, hogy mennyire telve voltunk reménnyel, biza, megszakad a szívem!

Nem. Nem, ez nem pontosan igaz. Feldühít! Még mindig! Hatvan évvel később is! Mi nem bántottunk senkit! Csak asszonyok voltunk, akik a saját dolgukkal törődtek, egy családként éltünk, saját üzletet folytattunk, és hozzájárultunk a Nyugat benépesítéséhez, istenemre, pontosan ugyanúgy, mint a férfiak. De azok nem tudták elviselni, hogy nincs rájuk szükségünk.

Ugyan Connolly ezredesnek hívták, de a legmagasabb rang, amit elért a mexikói háborúban, a hadnagy volt. Ő maga nevezte el magát *ezredesnek*, amikor a háború alatt egy vidéki milícia parancsnoka volt. Felvette ezt a titulust, és a korábbi szolgálatai miatt jó kapcsolatot ápolt a hadsereggel. Ellátta az erődjeiket lábasjósággal meg ilyenekkel. Amikor az egyik katonacimboráját arra kérte, rekvirálják el Gareth ménesét, ők ráálltak erre.

Elvitték a lovainkat mind egy szálig, valamint a szénánkat, a takarmányunkat, a szekereket, kecskéket és csirkéket is. Elvitték a kibaszott csirkéinket is azt mondva, hogy mindezt a hadsereg szolgálatában teszi, és hogy rászorulnak a szűkölködő északi erődökben, mert a készletek nagy részét délre vitték a komancsok elleni hadjárat miatt. Nem lehettek olyan túl nagy szükséghelyzetben, mert senki mástól nem vittek el semmit. Dolláronként pár centet fizettek csak ki a tulajdonunkért, és azt mondták, hogy a pénzt valószínűleg majd a következő tavasszal fogjuk kézhez kapni, mivel a bürokrácia lefolytatása időbe telik. Mi pedig jól tudtuk, hogy soha nem fogjuk látni azt a pénzt.

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha örökre és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatod vele.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

Nem számítottunk arra, hogy az ezredes kiáll értünk, de a többi kisebb farmerre igen. Kiderült, nem tetszik nekik, hogy egy csapat nő által vezetett ranch sikeresebb volt náluk. Tőlük sem jött semmi segítség, bár a feleségekben akadt annyi jóérzés, hogy elszégyelljék magukat az uruk viselkedése miatt.

Margaret elment a bankokhoz pénzt kérni, hogy átvészelhessük a nehéz helyzetet, de Connolly már járt náluk, így senki sem adott kölcsönt Garethnek. Egyébként sem biztos, hogy sokan adtak volna egy nőnek. Közülük több azt javasolta, hogy térjen vissza a természettől fogva neki szánt helyére, a tűzhely mellé. Amikor visszatért Denverből, Connolly levele várta a ranchra tett végső ajánlatával, az eddigi legalacsonyabb árral.

Sejtelmem sem volt, hogy Garethben ilyen harag rejtőzik. Elfogadta-e az ajánlatot? A pokolba is, igen, elfogadta! Nem volt más választása. Nem volt sem pénzünk, sem lovaink. Az egyetlen értékes dolog, amivel bírtunk, a földünk volt. Ha már le kellett mondania az álmáról, akkor minden centet el akart venni attól a személdától, aki elrabolta tőle. A fickó átadta a pénzt, és mellé öt lovat. Jobban mondva, gebét. Úgy lovagoltunk el rajtuk, hogy semmink nem maradt a ruhánkon és azon kívül, amit a nyeregtáskákba tudtunk gyömöszölni és a tartalékló hátára tudtunk kötni.

Sokan azt mondják, hogy az első nappal elkövetett bankrablás Colorado-ban Butch Cassidy nevéhez köthető Telluride-ban, '89-ben, de ez hazugság. Margaret Parker rabolta ki a Sziklás-hegység Bank kirendeltségét 1873. november 19-én. Már akkor, az első rablása során megpróbálták kiírni őt a történelemből a férfiak. Végül sikerült is nekik, Gareth minden erőfeszítése ellenére.

Jöjjön vissza holnap, Grace Williams, és mesélek majd magának Grace Trumbullról! Az ő elrablása volt a végünk kezdete. Akkor persze még nem tudtuk ezt. '77 nyarat töltötte velünk. Ő lett volna a tanúnk, aki elmeséli majd a Parker-banda utolsó napjainak a történetét. Ahogy mondtam, megpróbálta ugyan, de kudarcot vallott. Azt hiszem, immár én rámlak ez a feladat. Hamarosan pedig majd magára.